

AAF JANS' 'SLEAT/SLOOT, DE → DE HÔFLÂNSTER 'SLEAT
 AAK, DE (2): strjitte (riedsbislút 23-12-1965)
 ABBA → ABE.- ABBA' 'SESSE, DE → DE ABE' 'SEIZE.- ABBE → ABE
 ABBEMA (2): strjitte (riedsbislút 13-6-1972) súd fan de
 Stasjonswei, neamd nei de net mear foar buorkerij brûkte
 pleats, Parkstrjitte 19
 ABBEMA (7): Parkstrjitte 19 - yn it stek stie "1866" (TH).-
 bestiet net mear as boerepleats; alle lân is biboud by de
 útwreiding fan it doarp yn de 20ste ieu. Yn de 17de ieu wie
 it skaet yn twa Abbema's, yn de stimkohieren beide Abbema
 neamd; "yn 1644 founen wy in kear optekene in Abbema en in
 Clein Abbema" (Trije Grouster Stúdzjes s.20-21).- "Abbema
 Zaete" (Resesb. 1571 en Proklb. 1587, kolleksje A. J. An-
 dreae).- "Abbema" (Stkoh. 1640, 1698 (nûs. 13 en 14) (OS).-
 "Abbema" (Schot. 1718).- 1781: De State Abbema groot 65 pm
 wordt verkocht; koper Karst Sipkes, huurder Sake Sytses
 (SW).- "Den 18 Jan. 1793 zijn ten huize van Wed. Hans A-
 rents te Grouw publiek verkocht de sate Abbema, die werd
 ingezet voor f 175 de pondemaat" (J. Hepkema, Historische
 wandelingen door Friesland s. 298-299).- "Abbema" (E 1848)
 ABE' 'HENNE, DE → DE ABE' 'HERNE (12)
 ABE' 'HERNE (7): pleats by de Neare Galle (OS)
 ABE' 'HERNE, DE (12): 1822: "Abe Henne" (Tj. Halbertsma en
 H. G. van Slooten, Het "Aldershûs" s. 15) (OS).- Fr. Nl.
 "stuk land onder Grouw"
 ABE JANS' 'SLEAT, DE (10) = DE HÔFLÂNSTER 'SLEAT, DE JANS-
 'SLEAT (b).- 1723: "een stuk lands groot 6 pm bi Abe Jans
 Sloot onder den dorpe Grou gelegen" (Diakb.).- "zeekere 5
 mad greidland by Abe Jans sloot hebbende tot naastlegers C.
 v. Scheltinga c.s." (Prokl. 10-9-1798).- 1798: Abe Jans
 sloot (Recht. Arch. Iddl. N 9 (OS)
 ABE' 'SEIZE, DE (12): 11-10-1788: "betaalt aan Ype Jacobs
 wegens behekkelen van Wylands Sloot Abba Sesse Genaamt
 5.14.0" (Rekkenboek Tsjerkfôdij)
 ABE' 'WARREN, DE (12): seis mēd yn 't Wyllân oan 'e Graft,
 nou, ûnder de slatmodder, it súdlikste stik fan 'e Wier (→
 kaart "De Wildlanden", It Beaken XVII s. 54) (OS).- 1543:
 "twee porcelen landis, heetende Abbewerren, aen 't west de
 Graft, den oestra eyndt an de Kerckelanden" (Bb. 108b);
 "Abba werren" (Bb. 109a): ien dêrfan brûkt koster Abbe foar
 syn tsjinst (It Beaken XVII s. 49) (OS).- "Siurdt Geertiez
 van de Waeracker end Abbe waeren jarlix achtien goltg."
 (1580: Reitsma, Reg. v.d. geestelijke opkomsten van Ooster-
 go s. 18: Patroensopkomsten).- "6 mad Wylland onder Grouw
 de Abbewarren genaamd" (LC 5-11-1796; Pln. XII s. 83).-
 kad. Grou D 52; kaart 128 nû.145
 ACHTE MEI DE 'POEL, DE (12): yn it Wyllân; kad. Grou D 19;
 kaart 128 nû.155
 ACHTE OER DE 'GALLE, DE (12): pers. (nij) Great Fenwierstra
 (kad. Grou C 133 + 132 = 0.59.40 + 2.28.00 = 2.87.40 ha)
 ACHTER IT 'TSJERKHÔF (DE 'TSJERKE) (2): nou Kerkstraat (LC
 26-9-1959) (OS).- In strjitte is dit eigentlik net; it is
 in kompleks fan hast allegearre op it wetter de Grou dea-
 rinnende steechjes.- SW: 1743 Sied Alberts Bangma te Grouw
 koopt een koemelkerij Achter het Kerkhof aldaar van Boukjen
 Douwes Wyma en haar man Bouwke Pyters Gaikema; 1780: Mon-

sieur Ate Ypes Faber, mr. zeilmaker en lynslager en koopman te Grouw, koopt een Hieminge, Looyerije met drooghuis en daar op staande in de grond vier leerkuipen, twee kalktobben, van wijlen monsieur Pytter Ritskes, in leven voornaam leerlooyer achter het Kerkhof te Grouw voor 230 goudgld en 28 stv., nou seilmakkerij Molenaar.- "Agter het Kerkhof" (Prokl. Iddl 1735; Diakb. list fan diakonijwenten 1738): de gongbere oantsjutting yn de Proklbb. fan hwat by riedsbi-slút fan 19-12-1929 "Kerkstraat" doopt is

ACHTERHÛS'FINNE, DE (a) (12): hússtéperseel fan Modderwier

ACHTERHÛS'FINNE, DE (b) (12): "de Achterhuisfenne" (1855: Forkeapboekje fan de súdlikste fan de beide pleatsen Sytema op Sitebuorren).- kad. Gem. Grou seksje D nú. 89 (6¼ pm)

ACHTER'OM, IT (2): súdkant fan Grou. "Agterom" (Diakb.1783)

ACHT'TJINNEFJILD, IT (8): kaert 128 nú. 100 (FA)

AEF JANS' 'SLOOT, DE → DE HÔFLÂNSTER 'SLEAT.- EGE/AEG(H)E, DE → DE EAGE.- EGUMER → EAGUMER.- AGTER(-) → ACHTER(-)

AESGEMA SATE (7): "Aesgema sate to Grou ./ 1559/60" (R. S. Roarda, Nammen./ út de rintmasters-rekkens 1518-1575 s.19)

AESINGA (7): 1667: de Heer Hendrik de Sandra, Ridder en Ritmeester van een compagnie paardevolk, koopt de Zathe Aesinga onder Grouw 80 pm (SW) (= ASINGA? TH)

AETE' 'SLEAT, DE (10): 1543: "aent waeter heetende de Graft, in 't zuydt oeck aent waeter, heetende Aete sloot" (Bb. 110a).- Ut de biskriewing fan de topografy fan it lân kin men mei frij greate wissichheit opmeitsje dat dit de Trijehúster Sleat wêze moat, roun út yn 'e Graft (a) (OS)

AIGE' 'HOEK, DE → DE EAGE' 'HOEK

ÂLD 'FEAN, IT (9): ek IT 'FÛGELLÂN, IT 'KOBBELÂN.- "Oud Veen op Goïngahuizen" (adv. Nwsbl. v. Frl. 23-6-1925) (OS).- kaert 128 nú. 89

ÂLD 'FEART, DE (10): op it Goanjehúster Eilân; rint fan de Sitebuorster Ie nei de Goanjehúster Sleat.- "de Oude vaart" (E 1848 Smellingerlân) (OS).- "Oude vaart" (Topogr. kaert 1927)

ÂLD 'FINNE, DE (a) (12): 3½ med yn 't Wyllân, eastlik de Skipssleat en noardlik de Mear.- "Oude Fenne" (Prokl. 29-4-1754; LC 2-11-1796)

ÂLD 'FINNE, DE (b) (12): ek IT 'TSJERKELÂN.- fjouwer stikjes lân súdlik fan it Wiid Deel, oan wjerskanten fan de Nesker dyk. Om 1925 hinne is dêr eastlik fan de Nesker dyk in lyts boerespul op boud. Lykle Dykstra joech dat de namme Fjildsicht. De Âld Finne wurdt nou brûkt by de pleats Feddema (1968)

ÂLD 'FISKKEAR, DE (9): yn 't Prinsenhôf; krt 128 nú. 7 (FA)

ÂLD 'FIVE, DE (a) (12): Grou n.e.-kant; kaert 128 nú. 130: itselde as it folgjende (?)

ÂLD 'FIVE, DE (b) (12): perseel yn pleats húsnû. 46; kad. Grou C 377 + 431.- → DE ÂLD 'FIVE (a)

ÂLD 'GAT, IT (10): ûnder Goanjehuzen (adv. Nwsbl. van Frl. 29-5-1925. Faeks itselde as "het Oud gat" by it "Oud Veen op Goïngahuizen" (adv. Nwsbl. van Frl. 23-6-1925 (OS)

ÂLD 'HAVEN, DE (a) (3): fan it punt ôf dêr't de Ald Haven (b) forbining krige mei de Groundaem, roun in feart (mei de Greate Brêge deroer) nei de Baei en de Grou, dy't ek de (Âld) Haven neamd waerd, om 1960 hinne tichtsmiten

ÂLD 'HAVEN, DE (b) (3): nou DE (DIMPTE) 'HAVEN; dit wie de feart dy't fan de Boerewâl ôf earst westlik, dan mei in bocht súdlik-oan roun, parallel oan de Haedstrjitte en sa'n 50 meter eastlik dêrfan, en dêrnei forbining krige mei de Groundaem.- Yn de Proklamaesjeboeken nei 1642 komt dit toponym withoefaak foar as ien fan de neistlegers: "d'haven ten oosten": dat moat dus wol west ha it noardsúdstik fan de tsjintwurdige "Gedempte Haven".- "d'Old(e) Haven" (Prokbl. Iddl 18-2-1656).- "Gedempte Haven" (OS: riedsbislút 19-12-1929): de yn de simmer fan 1926 tichtmakke Ald Haven.- "Ald Haven" (LC 26-9-1959)(OS).- Yn 'e folksmûle: de Roazegreft/Roze(n)gracht. Inkele huzen oan de eastside fan de mei de Aldhaven lykoprinnde Haedstrjitte hiene in frij efterút oan dy haven ta. Sa stie dêr ek in hearehûs, dêr't de dames De Roos - en notaris D. de Vries (TH) - wennen, mei dêrefter in tún, dy't oan de Haven ta roun; op dat plak lei in moai smel wyt brechje oer de Haven nei de dêrby hearrende greatere tún. Doe't yn de simmer fan 1926 de Haven fan gemeentewegen tichtsmiten waard, wie dat de dames De Roos fansels slim yn 'e wei: de iepenbiere wei kaem omers nou dwers tusken har tunen troch to rinnen. Foarhinne fear der wol ris in inkelde kear in skou troch de Haven, mar dit wie foar de frijens fan de tún folle slimmer. It brechje dat by it dimpen fan de Haven oan 'e kant yn de tún lein wie, lieten de dames De Roos op in dei op it âlde plak werombringe, dus dwers oer de nije strjitte hinne; sadwaende koe der doe gjinien mear lâns. Dyselde jouns rekke it groat gear: doe forskynde der in kliber jongfeinten op 'e tichtsmiten Haven oan wjerskanten fan it brechje. Der waard toetere op mear as ien skippershoarn en der waard roppen en raesd fan "Brêge ôf!". It kliberke jongfeinten groeide al mar oan, der kamen minsken by mei sagen, mokers en oar ark en yn koarte tiid wie der fan it brechje net oars oer as twa bulten brânhout, dy't oan wjerskanten yn de tún fan de dames De Roos leine. Fan dy dei ôf krige de Ald Haven by it folk in nije namme: de Roze(n)gracht of Roazegreft. In net ûnaerdich stealtsje fan folkshumor, mar net sa plesierich foar de dames Tetsje en Ytsje de Roos, to Grou oars tige achtenearre minsken, de lêste lange jierren haed fan de bewaerskoalle.

ÂLD HEECH'HIEM, IT (7): fan âlde minsken ha ik fan dizze pleats dizze namme heard, wierskynlik nû. 3 fan de Stimkohieren. De tsjinwurdige biwenner (Wolter Koopmans) wit to fortellen dat der earen twa pleatsen stien ha. Hy hat dat fan oerlevering; ek is it oan de foarm fan it hiem to sjen en binne der noch âlde stiennen (founeminten?) foun. De tsjinwurdige eigener hat de namme "Siccama State" der oan jown en op in stien yn de gevel oanbrocht (1939): spitich, hwerom in moaije ieuwenâlde namme foroarje? OS: 18de-ieuske stjelp op it Goanjehúster eilân. De kaert fan Schotanus hat op dit sté twa pleatsen sûnder in namme.- "Hooghiem" (E 1848).- Kaert 128 nû. 63.- → IT HEACH'HIEM

ÂLD 'HÚSSTEE, IT (6, 7?): kaert 128 nû. 73 (FA)

ÂLD SMEARDE'RIJE, DE (9): in útfeante poel yn de Ald Feanen súdlik fan de Folkertssleat, yn it Grouster territoir

ÂLD 'STJELP, DE (7): pleats noardk. Grou; kaert 128 nû. 159

ÂLD 'SWIN, IT (10): mei it Swin de doarpsgrins fan Grou mei Friens en Idaerd (OS). It Ald Swin roun tusken Gr. Suffenstra ûnder Grou en Suffenstra ûnder Idaerd troch. It is blykber de âlde grins tusken Grou en Idaerd en nou ek noch de skieding tusken de kad. gem. Grou en kad. gem. Roardhuzum. "Sathe en Landen tuitsma hebbende ./ 't Oud Swin ten W." (Prokl. Iddl 28-4-1737).- "Het Oude Zwin" (E 1848) komt út yn it Kromsleatsrak/Koldyksterrak; "het Oude Zwin" (kaert wetterskip "Hoflandstra" 1926) (OS).- → DE JANS-'SLEAT, IT SWIN

ÂLD 'TRIJE, DE (12): perseel oan de Boarchssleat fan de pleats mei it húsnû. 46; kad. Grou C 376

ÂLDE BOERE'WÂL, DE (2): oanlizplak oan de Grou foar de boeren út it Hôflân en it Leechlân by Tsjerkstrjitte 22 (J. Y. van der Werf, alear Klaas Dykstra Sr, yn it bigjin fan de 19de ieu de pastorije fan de Flaemske Mennisten (SW)

ÂLDE 'BOSK, IT (2): "deftige huisinge staande op het Alde Bos ["Bos" ûndúdlik] van den dorpe Grouw" (Prokl. 18-6-1798).- "een huisinge staande op het Alde bosk [?] van Grouw" (Prokl. 9-9-1799)

ÂLDE 'FEANEN, DE → IT PRINSEN'HÔF

ÂLDE MOLE'PÔLE, DE (12): perseel XI fan Hania State (ien mei perseel XII); kad. Grou A (1968)

ÂLDE 'RIED, DE (10): Pln. III s. 48

ÂLD FEANS'SLEAT, DE → DE GRUTTE 'LEARS. ÂLD'MANNEHÚS, IT → "OER IT 'HOUT"

ALF 'MED, DE (12): yn it Wyllân, súdlik fan en oan de Folkertssleat, eastlik fan en oan de Trettjin Med; kad. Grou D 42.- → It Beaken XVII (1955) s. 54 (OS)

ALGEMENE 'BUIREN, DE → DE BUORREN

ALINGA'WIER → ALLINGA'WIER

'ALLEMA GUEDT (7): ûnder Warten.- 1543: "op Zayters Marswal, Allema guedt op 't West, Obbinghe guedt opt Oest" (Bb. 126a; ek 127a)

'ALLEMANSSTIK, IT (12): stik faeks forfeante klynlân ûnder Warten ticht by de Wide Saiter.- "Te koop ½ pm Land liggende in het z.g.n. Allemansstuk" (LC 13-4-1809); → ek Prokl. 24-6-1809.- → W. de Wal, It Allemansstik (Frisia 18-5-1967)

ALLINGA'WIER (2): strjitte (riedsbislút 17-5-1977) yn de nijbou súd fan de Stasjonswei; neamd nei de net mear foar buorkerij brûkte pleats op Goattum (Floreenkohier nû. 21)

ALLINGA'WIER (7): OS: 1543: "Allyngweer" (Bb.); "Feddema guedt te Allingwyer" (Bb.).- "Allinghwier" wurdt yn Resesboek 1570 (kolleksje A. J. Andreae) oanjown as in "gebuerete".- "Al(l)ingawier" (Stkoh. 1640, 1698, nû. 21).- "Allingawier" (E 1848) (OS).- "Allingawier" (Forkeapboekje 1897, loazjemint K. Bylsma)

'AMELÂN, IT: "buorren to Grou" (J. J. Kalma, Pln. I s. 7; Fr. Nk. II s. 64). Dit is in forsin: Kalma hat yn de Fr. Nl. by it steds-Grinzer "Ameland" de oantsjutting "Gron." lêzen as "Grou" (→ TH, Lyts Frisia XL, 1991, s. 62)

ANDRE'ANUM (6): blommesaek C. van der Zwaag, Parkstrjitte 6

ANDRYS' 'PÔLE, DE (12): neamd nei Andries Allardus' [Andrys 'Lardus'] de Winkel? Net lokalisearre (TH)

'ANGHEBUERE GUEDT → 'INGEBUORREN

'ANKERBAR, DE (4): Wide Steech 23 (P. Bommassar)

ANTSJE KEIMPES' 'FJOUWERE, DE (12): yn it Wyllân (→ bydrage fan OS yn It Beaken XVII, 1955, s. 54); kad. Grou 142; kaart 128 nû. 156

ANTSJE KEMPEMA'S 'FJOUWER, DE (FA) → it foargeande

AN'WIJER (7): "Anwier, sate onder Grouw (Fr. Nl. s. 17)

A'PAEN → PEAN

A'QUARIUS (6): simmerwent dr J. L. B. Engelhard

'ARME(-) → EARM(-).- ASGHE, DE → DE EAGE

ASINGA(STATE) (7): ûnder Grou oan 'e Sylroede nei de Mole-syl; H. W. Steenstra skriuwt dat biwenners fan staten as Asinga, Uthsma, Roorda ensfh. it rjocht hiene om elts syn bar grytman fan Iddl to wêzen, sa Govert Asinga yn 1438 (LC 23 en 30-8-1842).- "Asinga" (Stkoh. 1640, 1698, nû. 9 (OS); Schot. 1718; E 1848).- "Asinga-state" (Fr. Nl.).- → Trije Grouster Stúdzjes s. 7-8; → AESINGA

ATA'TURK (4): pensjon foar it Turkske personiel fan de fa. Halbertsma yn in barak efter it bûterfabryk (Stasjonswei)

AUCK- → AUKE

AUKE 'HINNES' MAR, DE (9): droechlein yn 'e lêste helte fan de 19de ieu, ek "Wybe Peters meer" (Schot. 1664) (OS) en "Auck/Auke meer".- "sathe [nû. 44: Hottingawier] hebbende Auck meer ten oosten" (Prokl. Iddl 17-1-1681).- "Auk Hennes meer" (Schot. 1694, 1718).- "Auke-meer" (Prokl. 15-12-1732, 16-3-1736).- "Auke-schroor-meer ten W." (Prokl. 1-10-1736 oer de pleats op Ingebuorren).- "het Auke Hennes-meer" (E 1848).- "Auke Hennes Meer" (Topogr. kaart 1909)

AUKE 'JELLES' LÂN, IT (12): perseel by Lyts Jongema; yn 1924 komt dit lân út in legaet fan Auke Gosliks Jelles yn eigendom oan de Menniste Gem. te Grou; kad. Grou A 342 en 343

AVEN'TOERTSJE, IT (12): in bûtenpôle by de yngong en oan de noardkant fan de Janssleat en oan de Wide Ie, tichte by de pleats "Heachhiem"

BAAI, DE (3): alear in wide gloppe oan de súdeastkant fan de Grou, dêr't it Nijdjip en de Aldhaven beide yn útkamen; foar in grut part tichtmakke (1903 en 1924).- "De Baei, de Baai, bocht van den stroom de Grouw" (Fr. Nl.).- OS: Alear in moaie bernebaen; yn 1924 gâns in stik tichtsmitten foar de fa. Halbertsma (Nwsbl. v. Frl. 30-1-1925).- LC 26-9-1959

BAAL/BÂL, DE → DE MODDERIGE 'BOL

'BAREHOK, IT (6): hok oan 'e westkant fan de yngongsleane fan it Plantsoen noch foar it tsjerkhôf, dêr't û.o. de bier yn stie (TH)

'BARGEKOP, DE (12): diel fan perseel VI yn 'e sate op Pean; kad. Akkrum A diel fan nû. 1334: 0.44.80 ha

'BARGEPOLE, DE (12): it stik lân oan en súd fan it hiem fan "Allingawier"; yn gebrûk by dizze pleats.- kaart 128 nû. 54

BAUKE 'HALBES' LÂN, IT (12): yn 't Prinsenhôf; kaart 128 nû. 30 (FA)

BEAKEN", "IT (6): saek yn manljus- en frouljusklaijing M. S. Douma, Haedstrjitte 64

'BEAMBOSK, IT (12): by Gr. Suffenstra; kaart 128 nû. 104

BEEKSMA SATE (7): "Beeksma-sate, onder Grouw" (Fr. Nl.)

BEETGMA GUEDT → BYENTZEMA.- BENNEMA → BINNEMA.- BENTGMA → BYENTZEMA.- BER, DE → DE BURD.- BERCH(-) → BOARCH(-).- BERD, DE → DE BURD.- BERG(-) → BOARCH(-)

'BETTERWURD (6): doarpsfinzenis.- "Betterwird. Als woordspeling (Better wird = Wird better, word beter) is het, te Grouw, ook de naam van den dorpskerker (plaats van opsluiting)" (Fr. Nl.).- → IT 'HÜNEGAT

BE'WAARSKOALLE, DE (6): yn 1884 yn gebrûk nommen doe't it leger ûnderrjocht in nij plak krige. Boppe de haedyngong oan de noardkant fan de Riedhússtrj. stie "Bewaarschool", eastlik wie de Skoalsteech; de finsters op it westen, dêr't yn 1903 om romte te hâlden foar in publike pomp wat noardliker as de foargevel in troch in houten stek ôfskaet en letter útwreide boartersplak (sânbak) kaem. Tusken skoalle en Halbertsma'splein stie it hûs dêr't û.o. de fam. Budstra wenne hat. Troch it mânske portaal foar de jassen en klompen (winters ek foar de troch de fa. Halbertsma skonken skommelskou) kaem men rjochts yn lokaal 1, troch in doar mei 2 forboun, lykas ek 2 mei 3 (in gong wie der net) (TH)

BIENSMA (2): bidriuwsterrein 17-5-1977 neamd nei de pleats:

BIENSMA (7) → BYENTZEMA.- BIERD, DE → DE BURD

"BIERHALLE", DE (4): Haedstrjitte 7, oan it smelle strjitsje dêr't alear de Tillehaven wie. Kastleins sûnt it biggin fan de 20ste ieu: Eeltsje Bottes van der Wal (oant 1933), dêrnei Jan Veenstra oan pl.m. 1952 ta, dêrnei oan 1968 ta J. A. van den Bosch, fan 1968 ôf M. van der Veen. Oan de stiennen Bierhalle - de namme stamt út it Dútsk - is in houten foarôfgien. Doe't Ljouwerter klanten ris de opmerking makken: "ut lykt wel 'n trem", waerden se der troch Eeltsje Bottes útstjurd mei: "Derút, derút, it is hjir gjin trem!", noch altyd in gongber sizzen te Grou (TH)

BIERHALLE'STEECH(JE), DE (IT) (2): fan de Haedstrjitte nei de Jordaen, sa smel, dat der gjin twa minsken by elkoar lâns kinne; in âldere namme is DE HAZZENUTE'STEECH

BIGGE'MAR, DE (9): "te koop zathe en Landen bij de Biggemeer" (LC 12-10-1838).- "het Tjaards- of Bigge-meer" (E 1848).- "De Biggemar (ook Tsjaerdemar genoemd), Biggemeer, meertje onder Grouw" (Fr. Nl.).- → DE TSJAARDE 'MAR

BIGGEMARS 'SÂNE, DE (12): perseel eastlik fan de Biggemar; kaert 128 nû. 134a

BIJLE' 'VIJF, DE → DE BILE' 'FIVE

BIL, IT (12): "seekere vijfte halff mad mieden, gelegen in een stuck van 8 mad in het Wiltlant Het Bildt genaamt onder de clockslach van den dorpe Grouw" (Proklb. Id. 3-6-1678).- "achtien mad hoijslandt, het Bil genaamt, gelegen in 't Wijland onder ./ Wartena de Wijde Graft ten noorden" (Proklb. Iddl 8-5-1713).- "De Bil" (Proklb. Id. 16-10-1713, 29-1-1714).- "18 mad maden hoyland het Bil genaamt, gelegen in 't Wijlandt" (Proklb. Iddl 12-11-1725).- "het Bil" (op 'e grins fan Tytsjerksteradiel en Iddl; heart under Warten) (E 1848) (OS).- Etym.: Fr. Nk. II s. 49, 111, 112

BILDT, HET → IT BIL

BILE, DE (8): buorren biwesten Friens; kaert 128 nû. 96 (FA)

BILE' 'FINNE, DE (12): biwesten Friens; krt 128 nû. 97 (FA)

BILE' 'FIVE, DE (12): oan it Eagumerdjip.- "De Bijle Vijf onder Grouw ruim 1 bunder weidland te koop" (LC 14-4-1843, 31-3-1848).- "1-49-70 [= 1 ha 49 roede 70 jellen] greidland aan het Eagumerdiep" (LC 1-3 en 22-2-1867); id. "te huur" (LC 5-11-1858).- kad. gem. Grou seksje C nû. 75

BINNEMA (7): OS: yn 'e Burd.- "Bennema" (Stkoh. 1640, 1698, nú. 64; E 1848)

BIRD(-) → BURD(-).- BIRMA → BIRNIA

BIRNIA (7): 21-2-1512: "Bornia gued in dae Bierd" (O.O.II nú. 262) (OS) sil Birnia wêze.- 1543: "Birnye/Byrnye guedt in de Byder/Byrde" (Bb.).- "Birma" (Stkoh. 1640, 1698, nú. 65) (OS).- "Birnia" (Schot. 1718).- "Birnia" (E 1848) (OS).- "Birnia-state (verkeerdelijk ook Birma-state)" (Fr. Nl.).- "Birnia" (Forkeapboekje 1903: herberge Geert Sytema)

BIRSTRA SATE (7): "Landthuir uit Birstra sate sjars drie goltg." (1580: Register van de geestelijke opkomsten in Oostergo - Patroensopkomsten - s. 18): = Burdstra? (TH)

BIRSTUMER → BURSTUMER.- BLEECK, DE → DE BLEEK

'BLAUFERVER, DE (12): kaert 128 nú. 70 (FA)

BLEEK, DE (12): "huisinge ./ in de inbueren van ./ Grouw, by de Bleeck" (Prokl. 7-7-1755).- "huisinge tot Grouw, staande by de Groote Bleeck ./ hebbende ./ de Bleeck of Kerkvoogdi ten Z. ./ de Haven ten N." (Prokl. 20-4-1761).- "huisinge en hieminge staande en gelegen in de inbueren van Grouw by de Bleek" (Proklb. 4-2-1770).- 22-4-1784: "betaalt aan Jan Willems wegens twee jaar behekkelen van de Dorpsbleek 3.2.-" (Rekkenb. Tsjerkfôdij).- 1785: "betaalt wegens twee jaar behekkelen van de Dorpsbleek"; 5-4-1787, 1789: "betaalt aan Auke Jans wegens twe jaar bearbeiden van de bleek 3.8.-" (Rekkenb. Tsjerkfôdij)

BLEEKS'SLEATTEN, DE (10): 9-8-1791: "Aan Auke Jans wegens slotten en behekkelen van de bleeksloten 5.19.- (Rkb. Tfd.)

'BLEIPET, DE (9): yn 't Prinsenhôf; kaert 128 nú. 23 (FA)

BLEKERS'DYK, DE (2): it paed, oarspronklik tusken de Groundaem en de Bleek, letter fan de wipbrêge ôf efter de skoalle lâns oant en mei de Lange Jammer (ynform.: Douwe Atema)

BLIEKEN, DE → DE BLIKEN.- BLIERE 'HURNE / BLIER'HERNE, DE → DE BLIER'HERNE

BLIER 'HERNE (6): Parkstrjitte 11, biwenne fan J.N. Mulder, nou troch syn dochter Gretha; neamd nei DE BLIER'HERNE (12), mar mei in eigen bitsjutting.- → Fr. Nk. II s. 16

BLIER'HERNE, DE (12): "drie med, gelegen op Sitebuiren, die bliere hurne genaempt" (Proklb. Iddl. 17-5-1658).- "agt mad miedland gelegen op Sijtebuuren, genaamdt de Blierhenne, aan twee stukken, het eene van vijf en het andere drie mad, zijnde vrij van floreen" (neistlegers net neamd) (Proklb. 7-4-1788).- "Blierherne" (E 1848: tusken Sitebuorren en Kromme Ie oan 'e Ie; pleats Goaitsen Peanstra) (OS).- "Afgeloid van den naam [Bly], heet een vooruitspringende hoek van het land, in de Wijde-Ee onder Grouw, De Blijer-herne, in de dagelijksche spreektaal De Blierherne" (Fr. Nl.)

BLIJ, DE/IT (7): Sitebuorren.- 1543: "Blystra guedt" (Bb. 112a).- "Blye zaete te Grou met een feer"; "Zaete Blije" (Prokl. Iddl 1567).- "1/7 part van een saete groot 49 pond verkogt voor 91 ggls leggende te Grou genoemt te Blye, gekogt by Sipcke Tzalcke z. Popma en Sytz" (Prokl. 1568, kolleksje A. J. Andreae).- OS: "Groot Blijema of Blijhuystra" (Stkoh. 1640, 1698, nú. 60, 100 pm).- 1713: "De Blij" (Smia-argyf * 246).- "Gr. Blyema" (Schot. 1718).- "Gr. Blijema" (E 1848) (OS).- "Groot Bliema" (hs. Bruinsma).- "Blijema-, Blijhústra-, Blima-sate, Blijhús" (Fr. Nl.)

BLIJE ZAETE, BLIJE(MA) → DE/IT BLIJ.- BLIJER'HERNE, DE → DE BLIER'HERNE (12).- BLIJ'HÛS, BLIJ'HÛSTRA(-), BLIJ'HUYSTRA → DE/IT BLIJ

BLIKEN, DE (7): "sate onder Grouw" (Fr. Nl.): dat is grif in forsin

BLIKEN, DE (a) (10): "de Blyken" (E 1848).- âld farwetter út 'e Grou de Boskkrite yn, hjit letter ek de Bosksleat. Turfskippen foeren troch de Bliken oan Arendz (Hoflandstra) ta (OS) en fierder!, mar fan it plak ôf dêr't de Spokesleat yn 'e Bliken komt, hjit er Bosksleat en fierderop, Hoflandstra noch 600 m. foarby, it Âld Swin of it Swin

BLIKEN, DE (a) of (b)? (10): "heer Hieronimus Foeke z., pastoer toe Grouw, koopt een huis te Grouw 't water heetende de blycken ten zuiden voor 35 ggls" (Prokl. 3-27 marty 1752 kolleksje A. J. Andreae).- "de Bliken" (LC 9-4-1858: neamd yn forbân mei de ûnderhâldsplicht)

BLIKEN, DE (b) (10): "de Blyken" (E 1848), by Sitebuorren: de namme stiet by de útmouning fan de Greft yn de Sitebuorster Ie, mar it is nei myn miening de namme fan de opfeart fan de Greft nei de beide pleatsen Roeksma en Sytema

'BLIKPÔLE, DE (12, 13): by it Divelseilân; wierskynlik ôflaet fan blyk of blik = opwoechsen, noch ûnbigroeid lân: Aldfrysk blika = sichtber wurde (Fr. Nk. II s. 113)

BLIMA(-SATE) → DE/IT BLIJ.- 'BLOEDKAMP, DE → DE 'BLUODKAMP BLOM'SEIZE, DE (12): op Eagehoek; gem. Boarnb. F 40-41 (OS); kaert 128 nû. 83

'BLUODKAMP, DE (13): "de bloedkamp, in eilantsje [yn de útmouning fan de Grou] yn de Pikmar" (It Heitelân IV, 1922, s. 435).- By bisjen fan de kaert fan Eekhoff (1848) docht bliken dat de namme Bloedkamp net stiet by it "Lyts Eilân", mar by it eilantsje dêr't "De Vrijheid" op stiet en dat nou gjin eilantsje mear is. Op 'e kaert fan Eekhoff stiet by it "Lyts Eilân" gjin namme. Âlde Grousters sizze dat it "Lyts Eilân" de Bloedkamp is, mar dy kinne it ek mis ha. De oerlevering wol, dat dêr, doe't it eilân noch oan 'e fêste wâl fêstsiet, ris in moard bard wêze soe

BLYCKEN, DE → DE BLIKEN.- BLYE(MA) → DE/IT BLIJ.- BLYER'HERNE, DE → DE BLIER'HERNE (12).- BLYKEN, DE → DE BLIKEN.- BLYMA, BLYSTRA GUEDT → DE/IT BLIJ.- BOAL, DE → DE MODDERIGE 'BOL

BOARCH, DE (2): strjitte (riedsbislút 17-5-1977) súd fan de Stasjonswei, neamd nei DE BOARCH (7)

BOARCH, DE (7): by âlds in sate ûnder Grou (Floreenkohier nû. 56), neffens Schot. syn kaert út 1718 oan de noardkant fan de Boarchsleat, hwat westliker as dêr't nou de Boarchmole stiet.- "verkogt ././ zeeke Saete te Grou genaemt de Burch" (Regb. 1606, kolleksje A. J. Andreae).- "Borgh" (Stkoh. 1640, 1698, nû. 56, 20 pm).- "Sate Landts gelegen tot Grou Terburgh genaempt" (Prokl. 27-2-1652).- "Borg" (Schot. 1694: stimhawwend sté) (OS).- Diakb.: (ontfangen) weegens Landthuyr van de plaats de Burgh de somma 42.0.0" (7-12-1696); "ontfangen van Seerp IJepes en Gerben Willems de Landthuyr van de Burght" (10-12-1697); "de Borght" (9-12-1699); "de Burght" (1701, 1702, 1704); "de Borg" (2-2-1701, 1706); "van Sijtse Annes ontvangen wegens lanshuir van de Borgh 42.0.0" (2-5-1705); "die Borgh" (1707): de pleats

sels wie yn 1691 al forfallen)".- "het landt genaamt de Borgh" (1722); "zate Lands zonder huisinge de borg genaamt groot na naam en faam dertig pm beswaart met een Floreen gelegen onder den dorpe Grou" (1723, 1724).- "30 pm. greidland onder Grouw de Borg genaamd" (LC 2-11-1796).- "Berg. Eigenerfde plaats 3/4 u. van Grouw ten N.O." (hs. Bruinsma): dêr sil wol de Boarch mei bidoeld wêze.- "De Berg, of De Borg, voormalige sate onder Grouw" (Fr.Nl.).- Etymology: Fr. Nk. II s. 134.- → ûnder DE 'BOARCHKRITE

'BOARCHKRITE, DE (8): krite binoarden de Boarchssleat, allicht it sté dêr't de Boarch stien hat.- OS: "de Borg" op in kaert út 1748 (*Sminia-argyf* 2002).- "de Borg-krijte (E 1848) tusken de Trijehúster Sleat en de Boarchssleat

BOARCHS- of DOUMA'S'FIVE, DE (12): súdlik fan de Boarchssleat fan de fam. Wartena har pleats (húsnû. 52) ôf de Boarchsmole foarby.- "Borgs vijf, Capt. Aytisma ten O., Erven van grietman Camstra ten W., Kerkvoogdy Grouw ten Z., Borgsloot ten N." (Prokl. 20-3-1730).- "de Borgs vijfje" (Prokl.11-9-1741, 9-7-1759).- "vijff pm greidland, de Borgs vijfje genaamdt" (Prokl. 22-9-1783).- Grou C 375 (1.70.90 ha, 4,7 pm); krt 128 nû.129 (hie as opjefte "Douma's Five") BOARCHS'HÚSSTEE, IT (12): Diakb.: "ontvangen van Sioerd Pijters de Huyr van de Burghs Huysstee" (25-11-1691: de Boarch sels stie der dus doe al net mear; it hússté waard forhierd); "Borghs huisstee" (1692)

BOARCHS'LÂNEN, DE (8): "Aan Sids Doedes betaalt wegens sleet kleeren [= sleat klearje, heakkjelje] in de Borghs Landen de somma 7.10.0" (Diakb. 17-9-1692)

BOARCHS'MOLE, DE (5): oan de noardkant fan de Boarchssleat; stiet (1968) op 'e monumintelist.- Diakb.: "aan Gerben Goslijks betaalt wegens geleeverde teer tot de Burghts moolen" (13-1-1690); "betaalt van de Burghtsmoolen te teren" (1690); "betaalt wegens 't laatste termijn van de Burghts moolen" (1690); "Burghts watermolen" (1700); "Borgsmeulen" (1705); "van Willem Yskes ontvangen van Maelgeld van de Borgmolen van twe jaar malen 3.O.O." (24-5-1709).- "Borchmole. Moandei 22-9-1924 wie der om in ûre as fjouwer in slimme tongerbui boppe Grou e.o. Gjalt Wester (46 j.), dy't by de mole arbeide, waard troffen. In bakker, dy't mei de sutelskou der net fier ôf wie, foun him by de mole" (Nwsbl. van Frl. 23-9-1924) (OS).- kaert 128 nû. 141

BOARCHSMOLE'PÔLE, DE (12): "Borgsmolenpolle" (LC 15-6-1860: yn forbân mei de ûnderhâldsplicht)

BOARCHS'SLEAT, DE (10): "Borgsloot" (Prokl. Iddl 7-11-1681).- OS: "Berg Sloot" (Schot. 1694, 1718) tusken de Boarch en de Biggemar.- "Borgsloot" (Prokl. 22-9-1783).- "de Borg-sloot" (E 1848).- "Borgsloot" (LC 9-4-1858: neamd fanwegen de ûnderhâldsplicht).- "de Berg- of Borgsleat" (Fr. Nl.)

BOARCHS'WETTERMOLE, DE → DE BOARCHS'MOLE

BOARN, DE (10): soe Born(d)e, Bordine, Burdine hjitten ha yn de Midsieuwen (LC 10-2-1970).- 1-10-1450: "da haela Boern" (O.O.II nû. 30).- Hjit op 'e kaert fan Uttingeradiel fan Schotanus (1693) fan it Rak fan Ungemak ôf nei it s.e. "Burdo-floed", "De Boorn-floed" (de Kromme Knjilles stiet net op dy kaert" (OS).- "Boorn" (E 1848)

BOARNSTERS'HOEK, DE (2): it plak dêr't nou "Oostergoo" is.-
 = Boarnstra's Hoek (TH).- 1771 Mr Timmerman Klaas Johannes'
 Bo[o]nstra koopt een timmerhuis staande op Haye Hoek te
 Grouw (SW).- "Boarnstershoek" (F.H. Pasma, De Doopsgezinden
 te Grouw, 2. dr., 1968, s. 80).- → ek DE HAAIE' 'HOEK

BOECH, DE (2): strjitnamme (riedsbislút 23-12-1965)

BOEI", "DE (4): Ljippestrjitte 3, yn 1960 troch de Griffor-
 mearde Gemeente iepene gearkomstegebou

BOEIJER, DE (2): strjitnamme (riedsbislút 10-2-1970)

BOERE'WÂL, DE (a) (2): sa hat ek hjitten de wâl dêr't de
 pastorij fan de Flaemske Menniste Gemeente stie, letter bi-
 wenne troch Pibe van der Vlucht, Klaas Dykstra, Van der Werf

BOERE'WÂL, DE (b) (2): de wâl, dêr't "Dútslân" oan it wet-
 ter lei, it bigjin fan de Âld Haven (b), it sté dêr't taged-
 lyk mei de Volmawei it tsjinwurdige parkearplak foar auto's
 oanlein is. De boeren út 'e Burd, fan Sitebuorren en Goan-
 jehuzen kamen destiids dêr mei har skouwen oan 'e wâl, as
 se nei it doarp te boadskipjen gongen. Nei't der diken nei
 de Burd, Sitebuorren en Goanjehuzen lein binne, is dat op-
 hâlden. De boeren út it Hôflân en it Leechlân kamen hjir
 net mei har skouwen. Dy leinen mei har fartúch oan by de
 Grou.- "Boerewal" (Diakb. 1783: List fan Diakonijwenten).-
 "Boerewâl" (LC 26-9-1959) (OS)

BOEREWÂLS'HAVEN, DE (3): S. van Dorssen tinkt dat de Boere-
 wâlshaven it earste ein is fan de Âld Haven; dy lêste is by
 him deselde as de Dútslânshaven (Oud Grouw, Frisia 25-2-
 1927). Ik hingje nei de miening oer dat it in bytsje oars
 is: 1. it wetter deun by de Boerewâl hjitte de Boerewâlshav-
 en (nû. 10 op it kaertsje fan 1810); 2. it wetter dat oan
 de noardkant fan Dútslân lâns roun, wie de Dútslânshaven
 (nû. 8). Dat komt tinkt my mear oerien mei it Beneficiaal-
 boek (1543): "thien huyssteden, dewelcke coemen tot de Vi-
 carie in Grouw en syn affgescheyden met een sloet". Dy 10
 húskes sille stien ha yn Dútslân; dêr wennen yn 1543 in
 kuormakker, in kúper, in wever en in snider. Mei de "sloet"
 sil, tocht ik, bidoeld wêze de sleat dy't oan de noardkant
 dêrfan lei. Dy sleat is nei myn miening mear in "affschey-
 ding" as de sleat oan 'e súdkant (de Âld Haven). Oan de
 noard- (en de east)kant fan Dútslân dus de Dútslânshaven,
 oan de súdkant de Âld Haven en de Boerewâlshaven.- → ek
 DÚTSKLÂN en DE DÚTSKLÂNS'HAVEN

BOERN, DE → DE BOARN

BOKKE' 'FIVE, DE (12): yn 't Wyllân (OS)

BOKS'FEART, DE (10): ûnder Goanjehuzen, yn adv. Nwsbl.v.Frl
 BOL, DE → DE MODDERIGE 'BOL (29-5-1925 (OS)

BOLDERT, DE (2): strjitnamme (riedsbislút 21-3-1978)

'BOLLEPÔLE, DE (13): in lyts eilantsje yn de NW-hoeke fan
 de Botmar (OS: de Sodommermar) ticht by de Hege Mieden

BONTE 'PLEATS, DE (7): súdeastlik fan Goanjehuzen; kaert
 128 nû. 50 (FA)

'BOOGSTRAAT, DE (2): twaris sydstrjitte fan de "Raadhuis-
 straat" (OS: Riedsbislút 19-12-1929; LC 26-9-1959); yn 'e
 folksmûle: de Spande Kont. → DE (DOUWE) 'GERBENS' BUORREN

BOORN(-) → BOARN(-).- BORCH, DE → DE BOARCH.- BORDINE, DE →
 DE BOARN.- BORG(-) → BOARCH(-).- BORN(D)E, DE → DE BOARN.-
 BORNIA → BIRNIA.- BOSCH(-) → BOSK(-)

BOSK, IT (8): "te huur zathe en landen in het Bosch" (LC 17-8-1855).- "gehucht van twee saten" (Fr. Nl.).- Bitsjutting: → Fr. Nk. II s. 189-190.- → ek ûnder DE BOSKKRITE

BOSK'FINNE, DE (12): "zekere Fenne gelegen onder Grouw, Bosfenne" (Prokl. 13-3-1797) (net dúdlik hwer, wierskynlik yn de Gallelânnen)

'BOSKKRITE, DE (8): *tusken de Bosksleat en de Spokerssleat yn it suden en de Aaf Jans of Hôflânster Sleat (OS).*- de state dy't alear troch de Roorda's biwenne waerd, hie yn de folksmûle de namme "it Bosk" (op it mânske hiem sille wol in soad beammen stien ha). It lân by de state (dat nou noch yn haedsaek heart by de pleatsen Roorda en Minia Roorda) waerd "de Boskkrite" neamd. It lân fan "Hoflandstra" (P. Arendz) leit perfoarst net yn de Boskkrite. De Boskkrite leit yn en is in lyts part fan it Hôflân (→ dêr).- "*De Boschkrijte*" (E 1848) (OS).- "*De Boskkrite*" (Fr. Nl.).- Bitsjutting: → Fr. Nk. II s. 189).- → ek DE NIJE 'BOSKKRITE

BOSK'MOLE, DE (a) (5): oan de noardkant fan de eastein fan de Bosksleat stie alear in mole dy't de Boskkrite bimealde, wierskynlik de yn it folgjende neamde Boskmole: "28-10-1825 Feike Sipkes Bolsma selfs opgehangen op de Bosk Muulen" (De Haitesboekjes, RAFr1); dat it de mole op 'e Flearbosk yn Smellingerlân wêze soe, liket minder foar de hân te lizzen

BOSK'MOLE, DE (b) → DE GALLE'MOLE

'BOSKPLEATS, DE (7): bitsjutting: → Fr. Nk. II s. 189; kaert 128 nû 105: MINIA (→ dêr)

BOSK'SLEAT, DE (10): *bigoun by de Bliken nei it "Âld Swin", dat útkaem yn it Koldykster Rak (Schot.1694) (OS).*- "Boschsloot" (E 1848).- "*de Boschsloot*" (LC 9-4-1858 yn forbân mei de ûnderhâldsplicht)

BOT'MAR, DE (9): "*De Botmar wurdt trochstrings Soarremoarster of Sodommer/Sodumer Mar neamd*" (OS).- 4-6-1470: "onda suder ygge Butmers" (O.O.I nû. 205).- 1543: "opt noort syurdt Fecke landt, opt west Botmeer" (Bb. 251b).- "Botmeer" (Prokl. 9-8-1680).- "*Bot Meer*" (*Swanejagt in Iddl, Sminia-argyf * 246; Schot. 1694*) (OS).- "*De Bot Meer*" (Schot. 1718).- "*het Bot-meer*" (E 1848) (OS).- "*De Botmar, Botmeer, meerke op de grensscheiding van Iddl en Utingeradeel, tusschen Grouw en Oldeboorn*" (Fr. Nl)

BOTMARS'WÂL, DE (12): "Botmeerswal" (Prokl. Iddl 6-12-1723)

BOUKE 'DOUWES' BUORREN, DE (2): de lettere Westebuurt

BOUKE 'DOUWES' STEECH, DE → DE FABRYKS'STEECH

BOUKE 'HOLSTES' FEAN, IT (8, 9): út dat fean waerd de turf (baggeler) weihelle foar de earmen, om 1784 hinne gauris yn de Diakonijboeken neamd; it is net dúdlik hwer't it lei

BOULÂNS'SEIZE, DE (12): yn 'e Suderburd; kaert 128 nû. 82

BOUMA-SATE (7): "Bouma-sate te Grouw" (Fr. Nl.)

BOUWE' 'SLEAT, DE (10): (OS) *tusken de Timertsmar en it Pomprak.*- "*de Bouwe-sloot*" (E 1848) (OS).- "*Bouwesleat, Bouwesloot, waterlossing onder Grouw*" (Fr. Nl.)

BREDE 'PLEYN, IT → IT HALBERTSMA'S 'PLEIN

BREDE 'TRIJE, DE (12): perseel III yn sate op Pean (1925); kad. Akkrum A nû 4 (5,9 pm)

BRÊGE YN 'DÚTSKLÂN, DE (3): "voor het maaken van de Brugge in Duytsland gegeven 0.12.0." (Diakb. 27-6-1704).- "*Brugje in Duitsland*" (Diakb. 1783: List fan Diakonijwenten 1783)

BROL, DE (12): perseel noard fan de Boarchsleat, yn 1968 brûkt by pleats húsnû. 46.- Etymology: Fr. Nk. II s. 169; N.G.N. II s. 3-10.- kad. Grou C 320; kaert 128 nû.140

BROUWERS'HAVEN, DE (3): (SW) (sûnder plak en boarne)

BROUWERS'MIEDEN, DE (8, 12): krite yn 't Wyllân, tsjin it Prinsenhôf oan (OS).- "Brouwersmaden, in het Wylland, hooiland" (LC 17-6-1864).- Grou D 8, 9 (OS); kaert 128 nû. 14

BRUGGE/BRUGJE IN 'DUYTSLAND, DE/HET → DE BRÊGE YN 'DÚTSKLÂN

BRUIN 'GABES' LÂN, IT (12): "Bruin Gabes land" (Sminia-Argyf 2002)

BRUINSMA'S'SÂN, IT (12): stripe groun oan de noardwestkant fan de Kromme Grou.- "Bruinsma-zand" (E 1848)

BUDS'KOP, DE → DE BURDS'KOP.- BUER(-), BUIR(-) → BUOR(-)

BUOR'FINNE, DE (12): = rûchwei It Oasterfjild.- *Vicarie- of Buyrefenne (Stkoh. 1640, nû. 26, 50 pm) (OS).*- "Buire Fenne" (Proklb. Iddl 28-2-1659).- "seekere huisinge, berg ende hieminge ./ hebbende de Buirefenne ten oosten ende suiden" (Proklb. Iddl 17-2-1668).- "huysinge, staende in Duitslandt, ten oosten de Burenfenne" (Prokl. 29-1-1677).- "Buurefenne" (Prokl. 28-1-1695).- "de Fenne ./ wort de Buyre Fenne genaamt, hebbende tot naastlegers, Pickmeer ten Oosten, de opvaart naar de buyren en Falbrugh Loopende ten Zuyden, Gaabe Diurres Hoovinge voor een gedeelte ten Westen ende Kercksloot naar een gedeelte van de Ynbuyren duytsland genaamt ten Noorden" (út in net neijer oantsjut stik út 1696 oanhelle troch S. van Dorssen, Oud-Grouw XII, Frisia 25-2-1927) (OS).- "huisinge staende in Duitsland ./ hebbende de Buurefenne, de kerk toebehorende, ten O." (Prokl. 15-7-1733).- "Te huur: Buure Fenne 5 pm. fenland onder Grouw; Buure Venne 9 pm greidland onder Grouw" (LC 30-7-1806).- "De Bûrrefinne, weiland te Grouw; oorspronkelijk gemeen eigendom der gezamentlijke buurtgenooten" (Fr. Nl.)

BUORREN, DE (2): by it riedsbislút fan 19-12-1929 "Hoofdstraat" doopt.- 1543: "staende te Grou in de bueren" (Bb. 109b); "alle huyssteden in de bueren" (Bb. 110a); "huyssteden in den Buuren" (Bb. 112b).- 1564: "vercoopinge van een huys ./ staende tot Grouw in de buyren" (Reg. decret. verkooping Hof v. Frl).- Rekkenb. Tsjerkfôdij: 11- 8-1787 "Betaalt aan Juchum Siedses wegens wieden van de Algemene of Dorps Buiren etc 6.0.0"; 12-8-1790 "betaalt aan Juchum Siedses wegens het wieden van de Algemene buiren etc of Kercke Straten 6.-.-"; 4-9-1792 "betaalt aan Juchum Siedses wegens het wieden van de Sogenaamde Buiren en verdere Kerkestraten 6.-.-".- "op de Buuren" (Nieuwe Ned. Jaarbb. Febr. 1795: *hjr stie de vrijheidsbeam*) (OS).- "Greate Bûrren" (Fr. Nl.).- Forkeapboekje "Koldaard" 1903: forkocht wurdt ek in hûs yn de steech nêst bakker Epke Kerkhof

BUR(-), BÛR(-) → BUOR(-).- BURCH(-) → BOARCH(-)

BURD, DE (2): strjitnamme (riedsbislút 14-8-1973)

BURD, DE (8): krite lân oan wjerskanten fan it wetter de Burd; men seit "hy wennet yn de Burd".- 2-11-1451: "quitan- cie fan Tiaerd in de Ber" (O.O.I nû. 128 dors).- 21-2-1512: "in dae Bierd" (O.O.II nû. 262).- 1543: "Birnye guedt in de Byder, Byrnye guedt te Grou, in de Byrde" (Bb. 109a); "een zaete inne Byrdt" (Bb. 110a); "Sytna guedt inne Byrd" (Bb. 110b).- "Birdt" (Resesboek 1570, kolleksje A. J. Andreae).-

1580: "een sate to Grow in de bijrt, de Otto Rommertz nu bewoent" (Reg. van geestelijke opkomsten in Oostergo - Patroensopkomsten Friens s. 22).- "Sate gelegen tot Grou in de Birdt" (Prokl. Iddl 16-8-1658).- "te koop 12 pm greidland ./ in de Burd" (LC 30-7-1806).- "De Bird (uitgesproken Bud) ./, geh[ucht] onder Grouw, aan eenen stroom, die uit de Pikmeer in de Wijde-Ee vloeit" (Fr. Nl.) en deselde namme hat (TH).- "But" (Forkeapboekje "Bennema" 29-9-1900; kaert fan "De Nije Borgkrite", 1913) (OS).- Etymology: Fr. Nk. II s. 88-89.- → ek DE BURD (10), DE WIDE 'BURD BURD, DE (10): 2-11-1451: "Tyaerd ander Berd" (O.O.I nû. 128).- "Bird ./ stroom, die uit de Pikmeer in de Wijde-Ee vloeit" (Fr. Nl.).- → ek DE BURD (8), DE NEARE 'BURD, DE WIDE 'BURD
 BURDINE/BURDO-FLOED, DE → DE BOARN
 BURDS'KOP, DE (15): eastlikste punt fan de Burd by de Sitebuorster Ie; kaert 128 nû. 123
 BURDS'SLEAT, DE (10): "Bird Sloot" (Schot. 1664)
 BURDSTER 'LÂN, IT → HET BUSTER 'LAND.- BURDSTRA → BIRSTRA.- BURG(-) → BOARCH(-)
 BUR'MANYA LANNEN, DE (8): 1543: "Burmanya landen by de Folkerts sloet, Jan Onys landen in de Graeffs meeden (Bb.108b)
 BURSTUMER 'DYK, DE (2): strjitnamme (riedsbislút 14-8-1973) → DE NESKER 'DYK
 BURSTUMER 'MAR, DE (9): "Birstumer Meer" (Schot. 1694).- heart eins ûnder Akkrum; nou droech (OS)
 BURSTUMER 'RAK, IT (10): yn 'e feart fan de Peanster Ie nei Nes, op 'e hichte fan Burstum (OS)
 BUSTER 'LAND, HET (15): Sminia-argyf nû. 249. Kin dit ek IT BURDSTER 'LÂN wêze? Of BURSTUM? Mar dat leit yn Utingeradiel
 BUT, DE → DE BURD (8)
 BÛTENGREFTEN, DE (7): earste pleats nei Hania oan 'e Suoreinsterwei: nei myn idé in "gloednije" namme út de twadde helt fan de 20ste ieu, wierskynlik nû. 5 út de Stimkohieren 'BÛTERFABRYK, IT → DE COÖPERATIEVE ZUIVELFABRIEK "GROUW";
 BUT'MER, DE → DE BOT'MAR; BUUR(-), BUYR(-) → BUOR(-)
 BYENTZEMA (8): 1543: "Bentgma guedt" (Bb. 109b); "de Wer-eckeren, ./ aen de noordera zydt de landen van Beetgma guedt" (Bb. 109b).- "Byentzema"; "een huis te Grou staende toe Byentzema" (Proklb. resp. 1567 en 1568, kolleksje A. J. Andreae).- → GRUT 'BIENSMA, LYTS 'BIENSMA
 BYT, DE (12): Schot. 1694.- Iddl (heart ûnder Warten), op 'e grins mei Tytsjerksteradiel biwesten de Lange Sleat (OS)

C- sjoch ek ûnder K-

CAFETARIA 'POSTMA (4): Halbertsma'splein 14
 CAFETARIA 'VEENSTRA (4): Wide Steech 8 (alear Bauke Leeuwen, Bauke Heida, Jelle Heida, oant 1-4-1960 Siebe de Jong)
 CAREL VAN 'ROORDA SKOALLE, DE (6): Mavoskoalle, Stasjonswei 'CENTRUM, 'T (6): segaresaak W. Deelstra, Parkstrjitte. 4
 COÖPERATIEVE ZUIVELFABRIEK "GROUW", DE (6): yn 1896 oprjochte, de lêste trije jier allinnich noch molkûntfangstasjon, yn 1969 ticht
 CORPUS'FINNEN, DE (12): 1580: "'TCorpusvennen teen koengan-gen" (Reg. v. d. geestelijke opkomsten van Oostergo - Vicarie opkomsten [Grouw] s. 19)

DAMPSTERA GRATA 'SYL, DE → DE JIRNSUMER 'SYL.- DAMSTRA → NIJ'DAMSTRA

DEEL, IT (10): "'t water 't Deel ten Z."; "'t water deel ten Z." (Floreenkohier Grou nû. 8, Lyts Toetsma, resp. 1788 en 1798).- Etymology: Fr. Nk. II s. 125.- → IT NEAR(E) 'DEEL, IT WIDE/WIID 'DEEL

DEELS'BRÊGE, DE (10): *brêge oer it Deel yn de Nesker dyk (TH)*

DEELS'HOEK, DE (12): twa perselen VIII yn sate op Pean: kad. Akkrum A nû 25 (de Lyts Finne) en A nû 20 (de Deels-trije) (1925); kaert 128 nû. 59

DEELSTER 'FJILD, IT (8): ek: IT DEELSTRA'S 'FJILD.- *it Near Deel rint der trochhinne; yn 1919 yn 'e dyk brocht (OS).*- krite oan 'e noardkant fan it Deel tusken it Near Deel en de Toetsmar; de spoarbaen rint der troch en snie der destiids in tippe fan ôf.- "10 pm. maaden gelegen op het zogenaamde Deelster Veld onder Grouw. Naastleger o.a. Het Deel ten Z." (Prokl. 27-1-1806).- "Deelster Veld, stuk hooiland aldaar te huur" (LC 27-4-1860).- "Deelster Veld" (Forkeapboekje Oedsma State 1901).- kaert 129 nû. 95

DEELSTRA'S 'FJILD, IT → IT DEELSTER 'FJILD

DEELS'TRIJE, DE (12): perseel VIII yn sate op Pean (1925); kad. Akkrum A nû. 20 (0-6-80 ha).- → DE DEELS'HOEK

DEELS'WÂL, DE (8?): 1543: "noch een fenne op Deelswal" (Bb. 252b).- 1716: "betaelt wegens het teeren van de nieuwe mul-len opt Deelswal (Diakb.)

'DELI (6): segarewinkel Jan Jentsjes van der Schaaf, Ried-hússtrjitte 8

DIAKO'NIJLÂN, IT (8): Diakb.: "betaalt wegens het be-ar-beijden van het Diaconije-Landt, gelegen aan de Wal van de Galle" (1696); "een klein stukje groot anderhalv pm leggen-de op de wal van de nauwe Galle" (1723).- → ek it folgjende

DIAKO'NIJLÂNEN, DE (8): Diakb.: "ontfangen wegens huyr van eenige Diaconye Landen" (1693, 1695-1704); "Dijakenije lan-den" (1713); "Diaeckenije landen" (1720).- → it foargeande

DIEP(-) → DJIP(-); DIJKSTRA → DYKSTRA

DIMPTE 'HAVEN, DE (a) (3): "Gedamde Haven" (Proklb. Iddl 12-5-1651).- "Gedambde Haven" (Proklb. Iddl 16-6-1651)

DIMPTE 'HAVEN, DE (b) → DE ÂLD 'HAVEN (b).- DIMPTE WAACHS-'HAVEN, DE → DE WAACHS'HAVEN

"DIT 'IS 'T" (6): S. Bruinsma, Lytse Buorren 2

DIVELS'EILÂN, IT → IT DUVELS'EILÂN

DJIP/DJIPT, IT (10): "Het Diept" (Proklb. Iddl 25-1-1644)

DJIPPE 'GAT, IT (10): feart yn 'e Âlde Feanen tusken de Moddermar en de Oksepoel op 'e grins fan Iddl en Tytsjerk-steradiel; kaert 128 nû. 21

DJIPPE 'SLEAT, DE (a) → DE DJIP'SLEAT

DJIPPE 'SLEAT, DE (b) (10): rint fan "Abbema" by "Koldaerd" lâns (OS) nei de Pikmar by it eardere pompstasjon.- "Diepe sloot" (OS: Schot. 1694; 1718).- "de Diepe- of Molen-sloot" (E 1848)

DJIP'SLEAT, DE (10): de sleat dy't rint tusken de Burd en de Wide Ie

DJIPS'WÂL, DE → IT LYTSE 'MED ("diepswal")

DJIPT, IT → IT DJIP/DJIPT

DJURREMA (7): *pleats bi-easten Friens; krt 128 nû. 168 (FA)*

DOARPS/BLEEK, DE → DE BLEEK.- DOECLE → DOEKLE

DOEDE' 'PÔLE, DE (12): perseel XV yn sate op Pean (1925); kad. Akkrum A nú 26 (0.25.10 ha), reidpölle oan de Lange Finne, dy't kad. Akkrum A nú. 27 hat

'DOEDSLÂN, IT (2): "Doedslân (Doedes lân), oorspronkelijke naam van eene buurt te Grouw, die thans, bij verbastering, Dútslân, Deutschland, genoemd wordt" (Fr. Nl.): *dy foarm liket my fanwegen de lettere lûdûntjouwing ûnmooglik ta* (→ 'DÚTSKLÂN) (TH)

DOEKE' HUIS'SLOOT, DE → DE DOEKE' 'SLEAT

DOEKE' 'HÛSSTEE, IT (12): *wierke yn 'e 3½ mēd fan S. Piter yn 't Wyllân* (→ O. Santema: *Fynsten yn it Wyldlân ûnder Grou, Fr. Landbbl. 2, 23.5 en 4.6.1954; id.: Delsettings yn it Wyldlân ûnder Grou, It Beaken XVII, 1955, s.49-58*) (OS). "3½ mad onder Grouw Doeke Huissteed genaamd" (LC 5-11-1796).- "Doeke Huissteed" (Proklb. 8-12-1800).- kad. Grou D 36 (OS)

DOEKE' 'SLEAT, DE (10): *wetterlossing yn 't Wyllân, dy't fan de Greft (skutslúske) nei it easten rint; hinget gear mei it Doekehústé* (OS).- "een stuk mied- of klijnland, groot ruim 15 pm, gelegen by Doekesloot" (Proklb. 9-2-1784).- "Betaalt aan Klaas Luitses wegens behekkelen van de Kerk-aandeel van Doekesloot Genaamt bi 't Wyland 8.0.0" (Rekkenboek Tsjerkfôdij 11-10-1785).- "Doekesloot" (Proklb. 8-12-1800, 14-12-1801).- "Doeke-sloot" (E 1848).- "Doekehuissloot" (LC 9-4-1858 yn forbân mei de ûnderhâldspllicht). "Doekesloot" (LC 13-6-1865).- "Doekesleat, Doekesloot" (Fr. Nl.).- kaert 128 nú. 15

DOEKLE' 'HERNE, DE (12): 1564 "dertien pondemaeten gelegen te Grouw by Duckle herne liggende, alder naest die landen van Mellema"; "Doecle herne" (Register van decretale verkoopingen Hof van Friesland, Diel 3 resp. s. 595 en s. 598) "DOKTER EELTSJE 'HALBERTSMA SKOALLE", DE (6): iepenbiere beukerskoalle, Oostergoostrijtte 23

DOKTER 'SCHOUSTRA STRJITTE, DE (2): sydstrjitte westlik fan de Mr P. J. Troelstra wei (riedsbislút 2-10-1963)

DOMME 'TRIJE, DE (12): stik lân op 'e noardkant fan de Bouwe Sleat, deun eastlik fan it pleatske fan Harm de Boer; kaert 128 nú. 158

'DOORBRAAK, DE → DE 'TROCHBRAAK

DORP(-) → DOARP(-); DORPS 'BUIREN, DE → DE BUORREN

DOUMA (7): sté fan 'e âld stins by Jirnsum (de pleats wurdt noch wol de Stins neamd).- "Douma" (E 1848).- "Douma-state" (Fr. Nl.).- → LUDRINGA

DOUMA'S'FIVE, DE → DE BOARCHS'FIVE

DOUWE 'GERBENS'BUORREN, DE (2): easttûke f. d. Spande Kont

DOUWE' 'MODDERS LÂN, IT (12): *bieasten de sate de Modder.- 1748 "Douwe modders land" (kaert yn Sminia-argyf 2002)* (OS)

DOUWE' NJOGGENE OP KOL'DYK, DE (12): "Douwe Negen, Grouw, ruim 2 bunder greidland (LC 14-4-1843).- it perseel kad. Grou C 74 (2.94.10 ha) waard om 1900 hinne brûkt by (nij) Great Fenwierstra. Yn it forkeapboekje fan 1903 wurdt it de "Douwe Njoggene op Koldyk" neamd. Sa neamt Jan Tilma, de eardere biwenner fan Great Fenwierstra it stik ek. Sjoerd Obbes de Jong, boer op 'e Tútse, brûkt dit lân sûnt 1943 en neamt it (sa't him dat oerlevere wêze soe) "de Vleers ach-

te" en hy neamt it perseel 866 "de Douwe Njoggene"; dat perseel C 866 is 8 pounsmiet: der is inkele jierren lyn in strypke ôfnommen

DOUWE 'TSEARDS' RAK, IT (10): yn 'e feart fan de Peanster Ie nei Nes tusken it Burstumer Rak en de yngong fan de Sodumer Mar (OS).- "Douwe Tjeerds Rek" (Prokl. 5-5-1810: neamd as de súdlike neistlizzer fan de pleats op Pean).- "Douwe Tjeerds-rak" (E 1848)

'DRAAIBRÈGE, DE (3): oer de Groundaem, lein yn 1911 (TH)

DRACHTSTER 'WEI, DE (2): strjitte, by riedsbislút fan 19-12-1929 "Drachtsterweg" doopt (OS)

DRIE GE'BROEDERS, DE (5): pelmole op it Grien fan 1752, stiet op it skilderstik fan Aede Lútsens, nou yn it FSM to Snits, dêrfoar yn in pleats to Ypkolsgea (OS).- De namme is fan 1757, doe't Bouwe Johannes' de mole kocht: dy hie twa bruorren; letter: De Hoop (OS): dy namme krige er yn 1839, doe't J. W. Gorter de mole kocht.- "Op 8 Sept. 1885 brandde te Grouw de pelmolen af midden in het dorp" (Frisia 4-9-1925); yn 1887 foar de twadde kear ôfbrând en net wer opboud; → ek Frisia 15-10-1908.- → DE 'ROCH-/'ROGGEMOLE

DRIE(-) → TRIJE(-).- DUCKLE → DOEKLE.- DUIDTS-/DUIJ(T)S-/DUI(T)S-/DUITS(CH)-/DUTS-/DÚTS- → DÚTSK-

'DÚTSKERSKERTIER, IT (2): "seeckere huijsinge ./ in 't Duitserts quartier tot Grouw" (Prokl. 13-2-1693).- "seecker huysinge ./ in 't Duijtzter gartier" (Prokl. 4-9-1693).- "'t Duitser quartier" (Prokl. 2-4-1694).- Mooglik slacht de namme op biwenning troch Dútske gastarbeiders (poepen) of hiersoldaten (TH).- → ûnder 'DÚTSKLÂN

'DÚTSKLÂN (2): buorren.- eastlikste ein fan hwat letter alle gearre de namme "Wijde Steeg" krigen hat.- "tot Grou in Duijtslandt" (út in net neijer oantsjutte keapakte út 1643 oanhelle by S. van Dorssen, Oud Grouw XII, yn Frisia 25-2-1927).- "seeckere huysinge ./ in Dutsland" (Proklb. Iddl 27-2-1660).- "halve huysinge ./ in duitslan" (Proklb. Iddl 16-9-1661).- "Duytsland" (Proklb. Iddl 27-9-1671).- "'t quartier van Duytsland" (Proklb. Iddl 13-2 en 4-12-1671, 25-3-1672).- "huysinge ./ in de gebeurte Duyt[s]landt" (Proklb. Iddl 10-11-1679).- "seeckere huijsinge ./ in de gebuijrte Duijslant" (Proklb. Iddl 27-2-1693).- "seeckere huysinge ./ in de gebuyrte Duijtslant" (Proklb. Iddl 27-3-1693).- "de Ynbuyren duytsland genaemt" (1696 by S. van Dorssen, o.w.)"- "voor het maaken van de Brugge in Duytsland ./ 0.12.0" (Diakb. 27-6-1704).- "1705 De Diaconie te Grouw keapet fan Sied Albers in part fan in hûs yn Dútsklân, biwenne troch Sied Wigeles en Jets Martens (SW).- "betaalt aan Pyter Lolkes en Klaes Jenties als commijteerde wegens het Leycken in duidtslant van de haven vier Diaconije huijsen 2.0.0" (Diakb. 30-7-1712).- 1716: "Gebuirte Duitslandt" (RA Iddl J 16) (OS).- "haven in duitsland" (Diakb. 2-11-1719).- "gebuirte Duitslandt" (Proklb. Iddl 27-1-1727).- "Duitsland" (Proklb. Iddl 2-12-1743, 10-2-1749, 10-10-1774, 19-10-1778, 19-4-1790).- "Duisland" (Proklb. 8-12-1800).- "Te koop Huizinge staande en gelegen in het z.g. Duitslandt van den dorpe Grouw" (LC 21-11-1801).- "Dertien nachten werd er met pikvaten in de steeg van het zgn Duitsland gestookt, daar de cholera daar veel voorkwam"

(E. H. Halbertsma yn in brief oan syn broer Joast 13-10-1833, oanhelle yn *Grouster Almenak* 1974 s. 41).- "Duitschland" (LC 1853 nû. 92).- "Klein Deutschland" - nei alle gedachten itselde as "Dútslân" - komt foar yn in biwarre rekkenboek oer 1825-1882 fan ien fan de "Buorrens" mei efteryn it "Reglement der Buren van Klein Deutschland" (1857) oer de regeling fan de saneamde "buorreplicht".- Komôf: leaver as oan in ôflieding út "'DOED(E)SLÂN" (→ dêr) leau ik oan in forbân mei it boppeneamde 'DÚTSKERSKERTIER, dat lykas hjir oanjown yn 1671-1672 "'t quartier van Duytsland" hjit (TH) DÚTSKLÂNS'HAVEN, DE (3): net dúdlik is hwat bidoeld is mei "Duislandse Haven" (1809) (M. P. van Buijtenen, *Inventaris Archief Iddl s.283*) (TH, OS), mei "Deutschlandshaven Grouw" (LC 1-9-1857: neamd fanwegen it ûnderhâld), en mei "Duitslandshaven" yn de SW-notysje "Havens geslat en wallen verbeterd, de Waagshaven, de Tillehaven, Duitslandshaven" út 1857.- DE ÂLD 'HAVEN (b) is bidoeld yn dit krantebirjocht (TH): "Grouw. Door het dempen van de z.g. Deutschlandshaven gaat er een stukje van het mooie Grouw verdwijnen. Even vóór de demping hebben verschillende schilders dit ideale hoekje met zijn vele vaartuigjes en "de âlde stompe toer" op den achtergrond nog op het doek gebracht" (Nwsbl. van Frl. 31-8-1926; → ek it nû. fan 2-11-1926) (OS).- → DE BOEREWÂLS'HAVEN, DE HAVEN
 DUVELS'EILÂN, IT (13): súdlik fan de Marsein fan de Groundaem; wie eartiids in eilân, in jongere namme (OS) foar it âldere "Goásliks Bosk" (TH)
 DUYT(S)-/DUYTZ- → DÚTSK-DWERS DOEKE' 'SLEAT, DE (10): yn 't Wyllân; rint fan de Doeke Sleat nei de Geau, op 'e kaert fan 't wetterskip "De Wildlanden" (→ *It Beaken XVII*, 1955, s. 54) ek "Spykerboersloot" neamd (OS).- → DE HA'MEAR, DE SPIKERBOARS'SLEAT
 DWINGER, DE (12): stik groun (te hier yn LC 16-10-1868)
 DYKSTRA'S 'MOLE, DE → DE 'OÁLJEMOLE

EAGE, DE (9): "Aege" (E 1848) (OS).- "De Eage of Ege (verkeerdelyk ook Aege geschreven), bocht van de Wijde- of Peanster-Ee" (Fr. Nl.).- "De Eage by Grou ././ giet tobek op *ahw, *ahwjo en heart by Gotysk ahwa, Latyn aqua, "wetter" (Fr. Nk. II s. 170-171; forl. ek s. 115)
 EAGE, DE (12): 1580 "drie pm, de Asghe [grif in forskriuwing foar "Aeghe" (TH, OS)] genoempt" (Reg. van de geestelijke opkomsten van Oostergo - Vicarie opkomsten s. 20).- "omtrent een pondemaat land leggende aan de Wyde Ee, de Ege genaamd, Marten Sjoerds ten O., de Wijde E ten W., Z. en N." (Floreenkoh. Grou 1798 nû.71: it leit yn Smellingerlân, mar is eigendom fan de Tsjerkfôdij to Grou en sjit dan 14 st. floreen).- Komôf: "boppe wetter [→ DE EAGE (9)] útkommend lân" (Fr. Nk. II s. 171)
 EAGE'HERNE, DE → DE EAGE'HOEK
 EAGE'HOEK, DE (12): útstykjende hoeke lân yn de Wide Ie op, tusken de Sitebuorster Ie en de Peanster Ie.- 1543: "drie

pm maedlandt gelegen op de Roockmeeden, hietende Aegheherne Peenstra groet guedt" (Bb. 111a: ûnder Grou, mar it heart by Smellingêrlân).- Rekkenboek Tsjerkfôdij: 1725 "Aigehoek" (OS); 4-9-1788 "wegens schatting tot laste van de kerk vant weggespoelde land Ege Hoek genaamt 5.7.8"; 21-5-1794 "betaald aan de Ontvanger Yge Siemons wegens schatting van het stukje land de Eege hoek genaamt 8.18.8"; 1794 "een jaar huur van het stukje land Eege Hoek genaamt".- "Aegehoek" (E 1848) (OS).- "De Eagehoek" (Fr. Nl., dy't ek de staveringen "Eagehoarne, Aege- en Eagehorn" hat: op grûn fan hokker boarnen? TH)

EAGUMER 'DJIP, IT (10): stik fan it farwetter Grou-Ljouwert by Eagum (OS).- "Ægumer Diep" (E 1848).- → IT GOUDEN 'RAK 'EARME LÂNEN, DE (12): 1543: "ende zijn lege Arme landen" (Bb. 252b)

'EARMHÚS, IT (a) (6): 1778 "betaald voor haven leiken in de Halsgreft voor de Arme Huis" (Diakb.)

'EARMHÚS, IT (b) (6) → OER IT 'HOUD

EARSTE 'BRÊGE, DE → DE 'FALBRÊGE.- EASINGA → AESINGA.- EAST- → (ek) OAST-

EASTER ÂLDE 'WIDE, DE (12): yn 't Prinsenhôf; kaert 128 nû. 20 (FA)

EATE(-) → AETE(-).- EE, DE → DE IE.- EE(C)KEMA → EKEMA.- EEGE'HOEK, DE → DE EAGE'HOEK

'EENDRAGT, DE (5): grytman Cornelis van Scheltinga skriuwt 5-12-1765: "Alsoo de kerkvoogden van den Dorpe Grouw vorenemens zijn om een klein stuk landts, de kerkvoogdij van den Dorpe Grouw in eigendom toebehoorende, op een profijtelijke en voordeelige wijs [te bestemmen] tot oprichting van een houtmolen welke niet alleen tot sieraad, maar ook tot nutte van gemeld Dorpe zoude kunnen strekken", wurdt troch de doarpsrjochter W. Rollema 12-12-1765 in gearkomste bilein, dy't beslút ta in houtmole op oandielen, groupacht 15 g. jiers.- "Secretaris P. Bruinsma gedenkt bij de nieuwe houtmolen (De Eendragt genaamt) te verkopen ./." (LC 1766 no 746 (?)).- "houtmolen staande in den dorpe Grouw de Eendragt genaamd ./ hebende tot naastlegers de kerk van Grouw ten O. en N., de gemene vaart ten Z. en W." (Proklb. 5-6-1769).- "de Eendracht" (Proklb. 14-5-1770).- "1770 Dec. 27 Verkoop van 1/8 van de nieuwe zaagmolen De Eendragt te Grouw" (Stads- en dorpskroniek van Friesland I (1930)(OS).- SW: 1790: Grytman Corn. van Scheltinga keapet de houtmole "De Eendragt", dêr't de tsjerke in ivige rinte op hat; 1791: Ype en Haye kooplieden [de lêste neamt him yn 1811 Timmersma] kopen een 16e part in de houtmolen de Eendragt te Grouw met 15 car.glf en 14 stv. eeuwige rente per jaar aan de kerk aldaar; de kopers zullen zich reguleren met de kerkvoogden.- De lêste eigener wie Ir Kerst H. Hylkema (skoansoan fan Van Riesen), de heit fan P. Halbertsma-Hylkema. De mole is ôfbrutsen yn 1911.

EERNSUMER 'ZIJL, DE → DE JIRNSUMER 'SYL.- EFTER → ACHTER.- EFTER'OM, IT → DE JOR'DAAN.- EGE'HOEK, DE → DE EAGE'HOEK

'EILÂN, IT (13): Goanjehuzen; wurdt omsletten troch de Wide Ie (de Sitebuorster Ie), de Âld Feart, de Goaisleat, de Greate Bôl, de Neare Bôl, de Janssleat. → ek GOÂNJE'HUZEN

'EILÂN, IT (13): yn 't Prinsenhôf; kaert 128 nû. 1 (FA)

EKEMA (SATE) (7): it jiertal 1668 stie foarhinne yn 'e gevel fan it foarhûs.- "Eeckema" (Stkoh. 1640, 1698, nû. 68); "Eekema" (Schot. 1718).- "Ekema" (E 1848) (OS).- yn 1870 forboud (SW).- "Ekema" (Forkeapboekje 1871).- letter om-doopt ta "Marsicht"

ENGE- → INGE-.- EP'PAEN → PEAN.- ERNSUMER/ERNZUMER 'ZIJL/ZYLL, DE → DE JIRNSUMER 'SYL

"EU'REKA" (6): H. ter Braake, Pr. Beatrixwei 23

FAARNDELS'FIVE, DE (a) (12): in stik lân oan de Wide (Sitebuorster) Ie.- gem. Boarnb. D 59 (OS); kaert 128 nû. 87

FAARNDELS'FIVE, DE (b) (12): yn 't Wyllân; krt 128 nû. 144

FABRYKS'STEECH, DE (2): steech út de Riedhússtrjittehoeke wei nei de Grou ta, yn 1931 troch dat fabryk "opslokt". Ek neamd: DE HOLLE'PANNESTEECH; DE BAUKE/BOUKE 'DOUWES' STEECH (→ De Mid-Frieslander 29-5-1984, oernommen út in Frisia fan 1913; in Bauke Douwes wurdt neamd yn it Genealogysk Jierboekje 1995 s. 130, 139) (TH)

'FALBRÊGE, DE (3): ek DE EARSTE of DE GRUTTE 'BRÊGE of DE 'WIPBRÊGE (TH); lei oer de Âld Haven (a), 60 meter eastlik fan it plak dêr't dy yn de Baai kaam.- "seeckere huisinge ./ ./ gelegen even over de Valbrugh" (Proklb. Iddl 29-1-1700).-

1755: Andries Sybes, mr Gortmaker te Grouw, koopt een huis bij de Valbrug, alwaar koper een gortmakerij heeft (SW).- "gortmakerij bij de Valbrugge, hebbende 't Vermaninghuis ten O., de vaart of Haven ten Z. en W., de steeg ten N." (Proklb. 28-4-1755).- "de Valbrugge" (Proklb. 29-3-1802).-

→ TUSKEN BRÊGE EN 'TILLE

FARNDELS'FIVE, DE → DE FAARNDELS'FIVE

FEAN'SLEAT, DE: inkele stikken fan in pleats op Goanjehuzen (Zwaagstra-krite? letter Kroes?) lizze neffens forkeapboekje fan 1848 oan de "Veensloot"

FEART BY DE 'FÛLENS, DE (10): 1792 "betaalt voor leiken van de vaart bi de Vuilens" (Tsjerkfôdijb.)

FECKNA GUEDT (7): 1543: "uuyt Feckna guedt daer Willem op woent, een gulden floreen" (Bb. 110b): net foun; moat it soms EECKMA wêze? → Trije Grouster Stúdzjes s. 20

FEDDEMA (SATE) (7): 1543: "Feddema guedt te Allingwyer" (Bb.); "Feddema" (Stkoh. 1640, 1698, nû. 17) (OS); (Schot. 1718); (E 1848) (OS).- "Feddema-sate" (Fr. Nl.).- "Feddema" (Forkeapboekje 1904, loazjemint K. Budstra)

FEN(-) → FINNE(-).- 'FENLANDT, HET → IT 'FINLÂN.- FEN'WIERSTRA (ZATHE) → FIN'WIERSTRA SATE, GREUT FIN'WIERSTRA, LYTS FIN'WIERSTRA

FER'LAAT, IT (10): yn 't Prinsenhôf. "Verlaat" (Schot. 1694) (OS)

FER'MOANJE, DE (6): de Menniste Tsjerke, Haadstrjitte 44; misstavere: Formanje (TH).- → IT GRUTTE 'HÛS, IT LYTSE 'HÛS

FERMOANJE'STEECH, DE (a) (2): steech tusken E. Engelsma en Anne Boukes de Jong, dêr't earder de Flaemske Formoanje wie; it perseel fan dy Formoanje hat letter û.o. tsjinst-dien as timmerwinkel fan Wilhelm ("Willy") Reitsma (TH)

FERMOANJE'STEECH, DE (b) (2): de steech noardlik fan bakker Epke Kerkhof mei nei de noardkant it each op 'e Formoanje fan nou (TH)

FER'WEERSTRA ZAETE → 'LYTS FINWIERSTRA

FIERSTE 'SÂNE, DE (12): perseel XV fan Hania State (1968); kad. Grou A
 FIIF 'MED, DE (12): perseel XIII fan Sjonema (1915); kad. Grou C 295 + 549: 2.33.70 ha
 FIIF MED BY DE 'MOLE, DE (12): perseel súd fan de Trijehúster Sleat, brûkt by (nij) Great Fenwierstra (1903); kad. Grou C 334 (2.40.80 ha)
 FIIF 'SKAR, DE (12): "Te koop de Vijf Schar onder Grouw ruim 1 bunder greidland" (LC 14-4-1843).- = DE SKAR/FIVE?
 FIIF'TIENE, DE → DE FYF'TJINNE.- FIKARJE'FINNE, DE → DE BUOR'FINNE
 FI'KAARJELÂNEN, DE (8): 1543: "int oest ant Pyckmeer, int zuydt an die Vicarielanden" (Bb. 110b)
 'FINKEKOU, DE (6): in hûs noardeastlik fan de timmerwinkel fan Jentsje van der Schaaf en noardwestlik fan it dearinnend stik Hellingshaven (1920); yn 1950 stie dêr oars net as in sânhoek (TH)
 'FINLÂN, IT (12): 1543: "opt west de Graft, opt noordt dat Fenlandt (Bb. 251b)
 FINNE, DE (a) (12): 1543: "de Wereckern, int west loopende aen Possessie lands hietende de Fen" (Bb. 109a)
 FINNE, DE (b) (12): perseel II by Asinga State (1932); kad. Grou A 1466 (westlik part) (3.96.25 ha / 10,8 pm)
 FINNE, DE (c) (12): perseel III by Jongema State (1902); kad. Grou A 1201 (5.36.60 ha)
 FINNE, DE (d) (12): perseel by Lyts Jongema; yn 'e 19e ieu hearde dit stik noch by Sinia, dat as "sate en landen" sûnt likernôch 1900 net mear bestiet, yn 1919 waerd it perseel oankocht troch de Menniste Gem. to Grou en kaem it by Lyts Jongema.- kad. Grou A 1209 (4.73.10 ha)
 FINNE, DE (e) (12): perseel II Sjonema (1915, 1964); kad. Grou B 78 (5.49.50 ha)
 FINNE, DE (f) (12): perseel X Sjonema (1915); kad. Grou C 340 (1.78.70 ha)
 FINNE'MOOLTSJE, IT (5): oan de Pikmar op 'e Minne' Finne
 FINNE'WIER, DE (12): "De Finnewier met De Finwierstra-sate, Fennewier, Fenwierstra-sate, onder Grouw" (Fr. Nl.)
 FINTSJE, IT (a) (13): in eilantsje yn 'e Moddermar yn de Âld Feanen ûnder Grou
 FINTSJE, IT (b) (12): in stikje bûtlân op Pean oan de Ie, eastlik oan de opfeart nei de pleats fan Jan Sipkes de Boer. It heart net by dy pleats en is nou sahwat 2 pm great. Neffens de oerlevering hat it eartiids 12 pm great west; dêr sil wol hwat fantasije by wêze, hwant as men de kaart fan Eekhoff út 1848 bisjocht, liket it derop dat it yn de lêste 120 jier net lytser wurden is.- kaart 128 nû.
 19
 FIN'WIERSTRA SATE (7): brûker Douwe Sjoerds, 50 pm, 26 pm by hûs (Sminia-argyf nû. 210) (OS).- "De Finwierstra-sate, Fenwierstra-sate" (Fr. Nl.).- → GREUT FIN'WIERSTRA, LYTS FIN'WIERSTRA
 'FISKKEAR, DE (15): yn 't Prinsenhôf; kaart 128 nû. 32 (FA)
 'FISKERSSTRING, IT (2): "coop van een stuck hieminge de Visschersstreng genaemt, gelegen tot Grou, hebbende ten oosten de gemene vaert, ten westen het schuythuys van Lolcke Hylckes, ten noorden de Grou" (Proklb. Iddl 25-1-1675)